

СТАНОВИЩЕ

**от доц.д-р Калоян Иванов Дамянов, Софийски университет „Св.Климент Охридски“ и
Бургаски държавен университет „Проф.д-р Асен Златаров“**

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „**доктор**“

по: област на висше образование **1.Педагогически науки,**
професионално направление **1.2 Педагогика,**
докторска програма Специална педагогика

Автор: Красимира Стоилова Иванова

Тема: Персонализираното обучение – предиктор за приобщаването на учениците със специални образователни потребности

Научен ръководител: Проф. д.п.н. Жана Атанасова – Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Представената процедура за защита на дисертационния труд на Красимира Стоилова Иванова е напълно легитимна и съобразена с нормативните изисквания на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ). Дисертационният труд е обсъден и официално насочен за защита на заседание на катедра „Педагогика и управление на образованието“ към Педагогическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“, проведено на 07.04.2026 г.

Анализът на професионалната биография на докторантката разкрива системно изграждан и многостранен профил. Красимира Иванова притежава солидна интердисциплинарна подготовка, придобита чрез последователно завършване на четири магистърски програми в ПУ „Паисий Хилендарски“: по логопедия (2021 г.), консултативна психология (2007 г.), корпоративни финанси (2004 г.) и маркетинг и мениджмънт (2001 г. – ОКС „Бакалавър“). Нейният професионален опит в сферата на образованието е пряко обвързан с тематиката на дисертацията – тя работи като ресурсен учител в СУ „Паисий Хилендарски“ в гр. Пловдив (от 2022 г. до момента), а преди това е заемала същата длъжност в Регионалния център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование (РЦПППО) – гр. Пловдив (2019–2022 г.). Натрупаният практически и диагностично-консултативен опит в приобщаващата училищна среда се явява фундаментална солидна основа за реализирането на настоящото дълбоко научно-емпирично изследване.

2. Актуалност на тематиката

Темата на дисертационния труд се характеризира с висока научна и практико-приложна значимост. В условията на динамично развиващите се международни и национални политики в областта на образованието, приобщаването се утвърждава като основен принцип за гарантиране на равнопоставен достъп до качествено обучение за всички ученици. Особена актуалност придобиват процесите на дигитална трансформация и персонализация на обучението, които са от съществено значение за ефективното приобщаващо образование на децата със специални образователни потребности. Тази група обучаеми се отличава с многообразие от индивидуални характеристики и потребности, което налага прилагането на адаптивни и диференцирани педагогически подходи. В този контекст дисертационният труд на Красимира Иванова представлява съществен принос, тъй като адресира необходимостта от научно обосновани модели за персонализирано обучение в дигитална среда и предлага иновативни решения, основани на съвременни образователни технологии и дигитални инструменти.

3. Познаване на проблема

Докторантката демонстрира отлично и детайлно познаване на състоянието на изследвания проблем в национален, европейски и световен мащаб. Теоретичният обзор е изграден върху солидна научна база, включваща 263 литературни източника (19 на кирилица и 234 на латиница), както и 44 нормативни акта от интернет пространството. В Първа и Втора глава авторката прави прецизен критичен анализ на еволюцията на концепцията за приобщаващо образование (разглеждана в широк и тесен смисъл) и пространствените параметри на персонализираното обучение. Налице е прецизно терминологично диференциране между понятията за персонализирано, индивидуално, диференцирано и адаптивно обучение, което е доказателство за високата теоретична зрялост на изследователя.

4. Методика на изследването

Архитектурата на емпиричното изследване е проектирана и изпълнена с научна строгост и методологическа последователност. Обектът, предметът, целта и задачите са коректно дефинирани. Изследването има лонгитюдинален характер и обхваща тригодишен период (ноември 2022 г. – октомври 2025 г.). Използван е комплексен, мултиметодичен диагностичен инструментариум, съчетаващ:

- Авторска многомерна анкета (28 айтема) за изследване на учителската рефлексия;

- Метод на „мисловните карти“ за установяване на академичната перцепция при 85 магистри;
- Обучаващ експеримент (октомври 2024 г. – октомври 2025 г.) с мобилно приложение с изкуствен интелект (DuoLingo Math) при ученици със СОП;
- Авторска 7-степенна Ликертова скала за оценка на ефектите от експеримента (30 айтема), приложена сред 34 респонденти (родители, учители и специалисти).

Статистическата обработка на емпиричните данни е извършена чрез специализиран софтуер (IBM SPSS 22, STATISTICA 13 и Excel 2016). Валидността и надеждността на инструментите са математически верифицирани чрез проверка за нормалност на разпределението (критерий на Шапиро-Уилк) и коефициент Алфа на Кронбах .

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд е разгърнат в обем от 280 страници (244 страници основен текст), структуриран в увод, четири глави, изводи, заключение, приноси и приложения. Текстът съдържа висока степен на нагледност – вградени са 19 таблици и 77 фигури.

Приносите на дисертационния труд имат ясно изразен теоретико-приложен и научно-практически характер:

- **Теоретични приноси**

Концептуализиране на персонализираното обучение като водещ фактор за дигитално приобщаващо образование; диференциране на пет основни измерения на бариерите пред него (концептуални, институционални, психологически, технологични и педагогически).

- **Практико-приложни приноси**

Разработването и апробирането на иновативния модел за хибридно обучение чрез смарт-дигитални технологии с вграден изкуствен интелект (DuoLingo Math) за ученици със СОП в областта на математическите операции. Доказано е стимулирането на пространствената ориентация, когнитивната ангажираност и Аз-ефективността чрез игровизация и сензорна подкрепа.

6. Преценка на публикациите и на личния принос на докторанта

Докторантката представя 5 самостоятелни авторски публикации, отразяващи основните теоретични акценти и междинни резултати от дисертационното изследване, което напълно покрива минималните национални изисквания. Личният принос на Красимира Иванова е безспорен. Тя е планирала, организирала и провела лонгитюдното проучване,

разработила е авторските анкети и скали и лично е водила обучаващия експеримент в качеството си на специалист-практик. Проявената активност като член на екипи по международни проекти по програма „Еразъм+“ (като проекти с акцент върху дигиталните компетенции и инструментариума „А-СНАТТ“) потвърждава нейната висока изследователска ангажираност.

7. Автореферат

Представеният автореферат съответства напълно на структурата, съдържанието и научната архитектура на дисертационния труд. Оформен е съгласно нормативните стандарти и съдържа в синтезиран вид всички ключови компоненти на изследването, включително емпиричните графици, статистическите анализи и формулираните приноси.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

С оглед на безспорната приложна стойност на дисертацията, отправям следните препоръки:

1. Резултатите от апробирането на приложения с изкуствен интелект (Duolingo Math) в процеса на персонализирано обучение да се оформят като практическо методическо ръководство за ресурсни и масови учители.
2. Разработеният диагностичен инструментариум и авторските скали да намерят по-широко приложение в квалификационните курсове за педагогически специалисти за преодоляване на констатираните институционални и педагогически стереотип.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд на Красимира Стоилова Иванова представлява завършено, дълбоко научно и приложно изследване в областта на специалната педагогика. Той съдържа научно-приложни резултати и приноси, които представляват оригинален принос в науката. Като изследовател докторантката демонстрира висока академична култура, теоретична зрялост и способност за самостоятелно провеждане на мащабни емпирични проучвания.

Всичко това ми дава пълно основание да изразя своята категорична позитивна оценка и да предложа на почитаемото Научно жури да **присъди** на Красимира Стоилова Иванова образователната и научна степен „**доктор**“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, докторска програма „Специална педагогика“.

03.06.2026г.

Изготвил становището:

Доц.д-р Калоян Дамянов